

Kad kritīs banku noslēpums?

Globālais automātiskās informācijas apmaiņas standarts, kas uzdos visām pasaules bankām identificēt katra bankas konta patieso labuma guvēju un katru gadu ziņot par šo klientu kontiem viņu nodokļu administrācijai, vēl pirms gada likās tāls spoks. Bet šodien tam parādās pirmās reālās aprises

Kādas lielas Igaunijas bankas, kas aktīvi strādā arī ar nerezidentiem, klienti nesen ir saņēmuši vēstuli, kas informē par izmaiņām ligumu noteikumos, sākot ar 1. jūniju. Pirmkārt, tajos tiks iekļautas bankas tiesības pieprasīt no klienta informāciju par to, kurā valstī viņš ir nodokļu rezidents, un, otrkārt, bez klienta piekrišanas sniegt šīs valsts nodokļu administrācijai ziņas par klientu, viņa konta numuru un naudas līdzekļiem tajā, tostarp automātiskajā režīmā. Tiem, kas nepiekrīt šīm izmaiņām, līdz 31. maijam ir iespēja kontus slēgt. Šie notikumi ir aktuāli jebkuram biznesam un kapitālam, kas globalizācijas dēļ iziet ārpus nacionālajām robežām vai izmanto starptautiskās nodokļu plānošanas mehānismus.

Bankas pārstāvji skaidro, ka šīs izmaiņas skars tikai tos patiesā labuma guvējus, kas ir ASV rezidenti, saistībā ar *Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA)* likumu). Tomēr, pirmkārt, jaunie ligumu noteikumi nepārprotami attiecas uz visu valsts rezidentiem, un, otrkārt, iepriekšminētajā vēstulē banka atsaucas uz Igaunijā kopš 1. janvāra spēkā esošo likumu par nodokļu informācijas apmaiņu. Šajā likumā ir norādīta ne tikai tā saistība ar *FATCA*, bet arī ar Eiropas likumdošanu. Kā saka, rūgtas mieles iegulst – lai nu kā, savus nerezidentu klientus banka pamatīgi satrauca.

Atgādinām, ka globālais automātiskās informācijas apmaiņas standarts ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*OECD*) un *G20* valstu kopīgi iniciēts. Tas tika izveidots, par veiksmīgu piemēru uzskatot ASV *FATCA* likumu, kas ļauj Amerikas nodokļu iestādēm iegūt informāciju par katru ārvalstīs atvērtu bankas kontu, kura patiesā labuma guvējs ir Amerikas rezidents. Standarta galējā versija pasaulei tika prezentēta 2014. gada

jūlijā, ieviešanas termiņi šajā dokumentā netika paredzēti. Tomēr uz 2014. gada 19. novembri 52 valstis bija parakstījušas daudzpusējo vienošanos par automātisko informācijas apmaiņu saskaņā ar konvenciju par abpusēju administratīvo palīdzību, tādējādi uzņemoties saistības līdz noteiktajam datumam nodrošināt pirmo informācijas apmaiņu. 2017. gada septembris ir šis termiņš t. s. *early adopters* grupai, ieskaitot Latviju, Lietuvu, Igauniju un tādus finanšu centrus kā Lielbritāniju, Luksemburgu, Holande, Lihtenšteina, Kipru, Malta. Šo valstu bankām, sākot ar 2016. gada 1. janvāri, jāievieš jaunas klientu izpētes procedūras un jānodrošina tās informācijas ievākšana, kuru vajadzēs nodod attiecīgām nodokļu administrācijām 2017. gadā. Savukārt 2018. gada septembrim jau vairāk nekā 93 valstīm, t. sk. Austrijai, Šveicei, Honkongai, Singapūrai, AAE un Krievijai, ir jābūt gatavām nodrošināt informācijas apmaiņu.

Ir saprotams, ka vienīgi automātiskā informācijas apmaiņa sekmēs ciņu ar ofšoriem un nodokļu plānošanu, kas pašlaik ir pasaules valstu un starptautisko organizāciju prioritāte. Tāpēc *OECD* noteiktie termiņi ir visai ambiciozi, dabiski radot pamatīgas grūtības šā standarta reālajiem izpildītājiem – bankām. Tām ir jāiegulda milzīgs darbs, ieviešot pilnīgi jaunas sistēmas informācijas ievākšanai un apstrādei.

Šā gada martā pie *OECD* ar oficiālu vēstuli vērsās *Global Financial Markets Association*, vadošā pasaules finanšu sektora pārstāvju asociācija. Tā norādīja, ka standarta ieviešanas vadlīnijas joprojām ir izstrādes stadijā un vēl nav pieņemti nacionālie likumdošanas akti, tāpēc noteiktie standarta ieviešanas termiņi nav reāli. Asociācija lūdza tos pārskatīt vai arī paredzēt trīs gadu pārejas periodu tām finanšu iestādēm, kas nebūs spējējušas



Tatjana Ļutinska, starptautisko nodokļu konsultāciju kompānija *TX Solutions*

ieviešot jauno sistēmu. To pašu uzsver arī Eiropas Komisijas ekspertu grupa, kas vērtē Eiropas Savienības (ES) direktīvas 2014/107 par administratīvo sadarbību tiešo nodokļu iekasēšanā ieviešanas perspektīvas. Šī direktīva regulē automātisko informācijas apmaiņu ES ietvaros. Eksperti atzīmē, ka ieviešot jauno sistēmu jau ar 2016. gadu nav iespējams, tāpēc ka bankām šāda projekta realizācijai ir nepieciešami apmēram 18 mēneši, bet pat šobrīd tās vēl nav saņēmušas vispārējas vadlīnijas.

Vēl joprojām nav pilnīgi skaidrs, kad tieši sāksies automātiskā informācijas apmaiņa. Tomēr ir skaidrs, ka pasaule mērķtiecīgi un neatvairāmi virzās pretīm jaunajam nodokļu sistēmas modelim, kurā vairs nepastāvēs valsts robežas nodokļu iestādēm. Ko darīt nodokļu maksātājam? Sekot regulējuma izmaiņām un pārskatīt savu līdzšinējo izpratni par nodokļu riskiem. ■